

Τα επαγγέλματα στην αρχαία Ελλάδα

Μάθημα: Αρχαία Ελληνικά από μετάφραση (Αρχαία Ελλάδα - Ο Τόπος και οι Άνθρωποι)

Τάξη: Β' Γυμνασίου

Ενότητα: Τα επαγγέλματα

Εισηγήτρια: Σεργάκη Αικατερίνη

Σχολείο: Γυμνάσιο και Λυκειακές τάξεις Ασσήρου

Αριθμός μαθητών: 21

Ώρες που διατίθενται: 2

Η ιδέα του σεναρίου: Αφορμή για τη διαπραγμάτευση της συγκεκριμένης πρότασης υπήρξε η δυσκολία εξοικείωσης των μαθητών με τον αρχαίο ελληνικό κόσμο, καθώς το μάθημα διεξάγεται συνήθως με τη μέθοδο εισήγησης-διάλεξης του δασκάλου και την ερμηνευτική των κειμένων. Για το λόγο αυτό θεωρείται περισσότερο αποτελεσματικό να συντελείται η διδασκαλία με το συνδυασμό διαφόρων παιδαγωγικών μεθόδων όπως η διερευνητική, η ερμηνευτική και η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία. Οι μέθοδοι αυτές μπορούν να υποστηριχθούν όχι μόνο από την ανάγνωση ιστορικών και λογοτεχνικών κειμένων, αλλά και από την περιήγηση σε εκπαιδευτικά λογισμικά ή ακόμα και την πλοήγηση στο διαδίκτυο με σκοπό τη συλλογή των πληροφοριών. Σκοπός των παραπάνω μεθόδων είναι η συμμετοχή των μαθητών στην ανεύρεση της γνώσης και η καλλιέργεια της κριτικής σκέψης, γεγονός που εξασφαλίζει την ευκολότερη πρόσβαση των παιδιών στον κόσμο των αρχαίων, έτσι ώστε να εξοικειωθούν μαζί του και να τον θεωρήσουν δικό τους.

Διδακτικοί Σκοποί

- Να γνωρίσουν οι μαθητές τους βασικούς τομείς πάνω στους οποίους στηριζόταν η αρχαία ελληνική οικονομία
- Να συνειδητοποιήσουν την επίδραση του τόπου, του κλίματος αλλά και των ιστορικών συνθηκών στην εξέλιξη των διαφόρων επαγγελμάτων
- Να οδηγηθούν από τη μελέτη των επαγγελμάτων και της οικονομίας σε συμπεράσματα για τον πολιτισμό των αρχαίων Ελλήνων
- Να συγκρίνουν το σήμερα με το χθες σε θέματα όπως συνθήκες εργασίας, ανεργία κ.λ.π.

Διδακτικοί Στόχοι

- Να γνωρίσουν τον τόπο εργασίας και συναλλαγών, τα εργαλεία και τις συνθήκες δουλειάς των αρχαίων
- Να γνωρίσουν τη διαφοροποίηση των επαγγελμάτων ανάλογα με τον τόπο, την κοινωνική τάξη ή ακόμα και το φύλο
- Να αντιληφθούν ότι η εξέλιξη του κάθε επαγγέλματος συμβαδίζει με αντίστοιχες πολιτικές και τεχνολογικές εξελίξεις
- Να συνειδητοποιήσουν τη στάση των αρχαίων Ελλήνων απέναντι στα κάθε είδους επαγγέλματα (χειρωνακτικά-πνευματικά κ.λ.π.)
- Να εκφράσουν τη δική τους στάση απέναντι στην αξία του επαγγέλματος
- Να συζητήσουν σύγχρονα θέματα όπως αυτό του επαγγελματικού προσανατολισμού, της ανεργίας, της εξειδίκευσης κ.λ.π.

Σύντομη περιγραφή

Μετά από δεκάλεπτη εισήγηση του διδάσκοντος στα αρχαία ελληνικά επαγγέλματα γίνεται περιήγηση των μαθητών στο λογισμικό που σχετίζεται με το θέμα. Κατόπιν η τάξη χωρίζεται σε ομάδες εργασίας των 2-3 ατόμων. Σε κάθε μια δίνονται φύλλα εργασίας που καθοδηγούν τους μαθητές να πλοηγηθούν στο διαδίκτυο ή να μελετήσουν κείμενα. Οι μαθητές απαντούν στις ερωτήσεις και καταλήγουν σε συμπεράσματα, τα οποία κατόπιν παρουσιάζουν στο σύνολο της τάξης. Ακολουθεί συζήτηση

Διδακτικό υλικό

- Λογισμικό: «Ο ιδιωτικός βίος των αρχαίων Ελλήνων»
- Ηλεκτρονική διεύθυνση: <http://www.fhw.gr/chronos/gr> (Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού)
- Σχολικό εγχειρίδιο
- Φύλλα εργασίας

Προϋποθέσεις

Εξοικείωση του διδάσκοντος και των μαθητών με τις νέες τεχνολογίες
Προηγούμενη εμπειρία σε συνεργατική διδασκαλία

Δομή μαθήματος

- Αφόρμηση: Ο διδάσκων κάνει μια σύντομη αναφορά στην οικονομία των αρχαίων ελληνικών πόλεων και στα επαγγέλματα βασιζόμενος στην εισαγωγή της αντίστοιχης ενότητας του σχολικού βιβλίου
- Βήμα 1^ο: Οι μαθητές περιηγούνται στην ενότητα «Τα επαγγέλματα» του λογισμικού «Ιδιωτικός βίος των αρχαίων Ελλήνων»
- Βήμα 2^ο: Κατόπιν οι μαθητές χωρίζονται σε επτά ομάδες των τριών ατόμων. Οι δύο ομάδες μελετούν τα κείμενα της αντίστοιχης ενότητας του σχολικού βιβλίου και απαντούν στις ερωτήσεις. Οι υπόλοιπες πέντε ομάδες πληκτρολογούν την ηλεκτρονική διεύθυνση του Ι.Μ.Ε., πλοηγούνται αντίστοιχα στις πέντε ενότητες (γεωμετρική περίοδος, αρχαϊκή, κλασική, ελληνιστική και ρωμαϊκή) και απαντούν στα φύλλα εργασίας.
- Βήμα 3^ο: Οι ομάδες ανακοινώνουν τα αποτελέσματά τους και κατόπιν γίνεται συζήτηση για την αξία του επαγγέλματος και τα σχετικά προβλήματα που απασχολούν την σύγχρονη κοινωνία και ιδιαίτερα τους μαθητές.
- Αξιολόγηση: Ανατίθεται στους μαθητές να συνθέσουν στο σπίτι μια από τις τρεις γραπτές εργασίες που δίνονται στα «θέματα μελέτης» του σχολικού βιβλίου.

Κριτική

Επειδή χρησιμοποιήθηκαν διδακτικές μέθοδοι, όπως η διερευνητική και η ομαδοσυνεργατική, ο εκπαιδευτικός δεν είχε τον πρώτο λόγο στη διαδικασία της μάθησης. Αντίθετα αποφεύγοντας την μονότονη παθητική μέθοδο διδασκαλίας και αποδεδειμμένος -κατά το δυνατό- από τα σχολικά εγχειρίδια, έδωσε τη δυνατότητα στους μαθητές να παράγουν οι ίδιοι γνώση. Παράλληλα τα παιδιά συνειδητοποίησαν την δυνατότητα άντλησης ιστορικών πληροφοριών από το διαδίκτυο και συζήτησαν τα αποτελέσματα των εργασιών τους.

Συμπερασματικά οι διδακτικοί στόχοι επιτεύχθηκαν σχεδόν στο σύνολό τους. Όμως θα πρέπει να αναφερθούν και οι δυσκολίες που αντιμετωπίστηκαν κατά την υλοποίηση των δύο σεναρίων: 1. Δυσκολία στο κατέβασμα της διεύθυνσης του Ι.Μ.Ε. με αποτέλεσμα την χρονοτριβή και 2. Δυσκολία στην εύρεση ωρών μέσα στο σχολικό καθημερινό πρόγραμμα για την πραγματοποίηση διδασκαλίας μέσα στο εργαστήριο της πληροφορικής. Θα πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι τα παιδιά ενθουσιάστηκαν όχι μόνο με την ενεργή συμμετοχή τους στη

διαδικασία της μάθησης, αλλά και με την πλοήγηση τόσο στα εκπαιδευτικά λογισμικά, όσο και στο διαδίκτυο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Flaceliere, R. (2000). Ο δημόσιος και ιδιωτικός βίος των αρχαίων Ελλήνων/ μετ. Γ. Βανδώρος. Αθήνα: Παπαδήμα
- Καραμπάγια Μέλπω και Ντόλη Καραμπάγια (2002). Αρχαία Ελλάδα: ο τόπος και οι άνθρωποι - βιβλίο του καθηγητή. Αθήνα: Ο.Ε.Δ.Β.
- Κολοβона, Κ. και Ε.Λ. Οζερεσκaja (1999). Η καθημερινή ζωή στην αρχαία Ελλάδα / μετ.Γ. Ζωΐδη. Αθήνα: Παπαδήμα

Ακολουθούν 5 φύλλα εργασίας

1° Φύλλο Εργασίας: Η Γεωμετρική περίοδος

❖ Πληκτρολογήστε τη διεύθυνση:

<http://www.fhw.gr/chronos/03/gr/economy/index.html>

Αγροτική Παραγωγή

1) Οίκος και Παραγωγή → Ποιες ήταν οι κύριες πηγές πλούτου κατά την γεωμετρική περίοδο;

2) Γεωργία → Ποια γεωργικά είδη καλλιεργούνταν;

3) Κτηνοτροφία → Ποια είδη ζώων εκτρέφονταν και τι προϊόντα έπαιρναν;

Βιοτεχνία

1) Να αναφέρετε μερικά επαγγέλματα τεχνιτών:

2) Εργαστήρια → Τι είδους αντικείμενα κατασκεύαζαν στα εργαστήριά τους;

→ Σε ποια μέρη της Ελλάδας υπήρχαν εργαστήρια;

Ανταλλαγές, εμπόριο

1) Ποιοι ήταν οι σημαντικοί παράγοντες για την ανάπτυξη της ναυτιλίας και του εμπορίου;

2) Ποια ήταν τα πιο σημαντικά εμπορευόμενα είδη;

2° Φύλλο Εργασίας: Η Αρχαϊκή περίοδος

❖ Πληκτρολογήστε τη διεύθυνση:

<http://www.fhw.gr/chronos/04/gr/economy/index.html>

Γεωργία

1) Ποια ήταν η κύρια πηγή εισοδημάτων;

2) Ποια ήταν τα προβλήματα ανάμεσα στους χωρικούς και τους γαιοκτήμονες;

Κτηνοτροφία

1) Ποια ήταν η σημασία της κτηνοτροφίας στην οικονομική ζωή της αρχαϊκής εποχής;

Εμπόριο

- Εισαγωγικά: 1) Ποιοι ήταν σύμφωνα με τον Αριστοτέλη οι 5 τρόποι επιβίωσης; Γιατί το εμπόριο δεν συμπεριλαμβανόταν σε αυτούς;

2) Γιατί οι αριστοκράτες δεν συμμετείχαν στις συναλλαγές και τις χειρωνακτικές εργασίες;

3) Σε ποιον τομέα περιορίζεται η γυναικεία παρουσία όσον αφορά τις εμπορικές συναλλαγές;

- Εισαγωγές-εξαγωγές: 1) Τι είδους προϊόντα εισάγονταν στον ελλαδικό χώρο;

2) Τι είδους προϊόντα εξαγόταν από τον ελλαδικό χώρο;

- Ναυπηγική: 1) Ποιος άλλος τομέας αναπτύχθηκε σαν αποτέλεσμα της ανάπτυξης του εμπορίου;

- Μέθοδοι: 1) Που γίνονταν οι εμπορικές συναλλαγές
- 2) Που συνήθως βρίσκονταν οι ελληνικές αγορές;
- 3) Τι καλλιεργήθηκε σε αυτές τις αγορές;

3^ο Φύλλο Εργασίας: Η Κλασική περίοδος

❖ Πληκτρολογήστε τη διεύθυνση:

<http://www.fhw.gr/chronos/05/gr/economy/index.html>

Εισαγωγή: 1) Ποιες ήταν οι πηγές εισοδήματος στην αθηναϊκή οικονομία του 5^{ου} και 4^{ου} αιώνα π.Χ.

Εμπόριο: 1) Ποιες κοινωνικές ομάδες ασχολούνταν με τη διεξαγωγή του αθηναϊκού εμπορίου;

Εργαστήρια: 1) Τι προϊόντα κατασκεύαζαν στα αθηναϊκά εργαστήρια;

2) Γιατί οι κάτοχοι εργαστηρίων δεν ήταν Αθηναίοι πολίτες;

3) Ποιοι τομείς υπέστησαν πλήγμα κατά τη διάρκεια του Δεκελικού πολέμου;

Μεταλλεία: 1) Τι συνέβη στα μεταλλεία κατά τη διάρκεια του Δεκελικού πολέμου;

4° Φύλλο εργασίας: Η Ελληνιστική περίοδος

❖ Πληκτρολογήστε τη διεύθυνση:

<http://www.fhw.gr/chronos/06/gr/economy/index.html>

Παράγοντες

- Γεωργία: 1) Ποια νέα εργαλεία και γενικότερα μέσα χρησιμοποιήθηκαν ευρέως την εποχή αυτή; Πώς νομίζετε ότι αυτά βοήθησαν τους καλλιεργητές;

- Βιοτεχνία: 1) Ποιοι τομείς της βιοτεχνίας αναπτύχθηκαν περισσότερο;

2) Πώς συμπεραίνουμε την ευρεία χρήση των μετάλλων κατά την ελληνιστική περίοδο;

- Εμπόριο: 1) Τι ήταν το εσωτερικό και τι το διεθνές εμπόριο;

2) Πώς μπορεί να χαρακτηριστεί το εμπόριο ανάλογα με την οργάνωση και τον τρόπο διεξαγωγής του; Ποιο ήταν πιο σημαντικό;

5° Φύλλο Εργασίας: Η Ρωμαϊκή περίοδος

❖ Πληκτρολογήστε τη διεύθυνση:

<http://www.fhw.gr/chronos/07/gr/economy/index.html>

Παράγοντες: 1) Ποια ήταν τα σημαντικά εμπορικά κέντρα της Ελλάδας κατά την Ρωμαϊκή εποχή και πώς αυτά δημιουργήθηκαν;

Προϊόντα: 1) Ποια ήταν τα σημαντικότερα αγροτικά προϊόντα της Ελλάδας κατά την Ρωμαϊκή εποχή;

Κτηνοτροφία: 1) Ποια είδη ζώων εκτρέφονταν;

2) Ποια κτηνοτροφικά προϊόντα παράγονταν;